

Nr 16.

Utlåtande i anledning av framställningar angående pensioner eller understöd åt vissa i statens tjänst anställda personer m. fl.

Bankoutskottet får härmed avgiva utlåtande över nedannämnda till utskottet hänvisade framställningar beträffande pensioner eller understöd att utgå dels från anslaget till diverse pensioner och understöd m. m., dels ock av affärsdrivande verks medel.

Beträffande utredningen i de ärenden, som behandlas i utlåtandet, får utskottet, i den mån redogörelse i det följande ej lämnas, hänvisa till vederbörande proposition (nr 117) och motioner.

A. Anslaget till diverse pensioner och understöd m. m.

I. Justitiedepartementet.

1:o.

Förre amanuensen i justitiedepartementet Einar Lindström. I en den 10 mars 1948 dagtecknad proposition nr 117 har Kungl. Maj:t, under åberopande av propositionen bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över finansärenden för samma dag, i punkten 1 föreslagit riksdagen medgiva, att förre amanuensen i justitiedepartementet Einar Lindström må från och med den 1 juli 1948 under sin återstående livstid från anslaget till diverse pensioner och understöd m. m. uppbära en till 3 660 kronor förhöjd pension.

Utskottet, som icke funnit anledning till erinran mot Kungl. Maj:ts ifrågavarande förslag, hemställer,

att riksdagen må bifalla Kungl. Maj:ts förevarande framställning.

2:o.

Biträdet å Västernärkes domsagas kansli Berta Nilsson, biträdet å Hallands södra domsagas kansli Blända Olivia Hildegard Wahlin, biträdena å Västra Göinge domsagas kansli Sigrid Håkansson och Anna Håkansson samt biträdet å Frosta och Eslövs domsagas kansli Hanna Elisabeth (Lisa) Ståhl. Un-

der punkten 2 av nämnda proposition föreslår Kungl. Maj:t riksdagen medgiva, att biträdet å Västernärkes domsagas kansli Berta Nilsson, biträdet å Hallands södra domsagas kansli Blända Olivia Hildegard Wahlin, biträdena å Västra Göinge domsagas kansli Sigrid Håkansson och Anna Håkansson samt biträdet å Frosta och Eslövs domsagas kansli Hanna Elisabeth (Lisa) Ståhl må från och med månaden näst efter den, varunder de lämna sina anställningar, under sin återstående livstid från anslaget till diverse pensioner och understöd m. m. uppbära årliga pensioner med följande belopp, nämligen envar av Nilsson och Wahlin 2 844 kronor samt envar av Sigrid Håkansson, Anna Håkansson och Ståhl 2 340 kronor; skollande nu angiven pension jämte därå i förekommande fall belöpande rörliga tilläggsförmåner minskas med belopp motsvarande den pension, vartill befattningshavaren är berättigad på grund av pensionsförsäkring enligt 5 § kungörelsen den 20 maj 1927, nr 179.

Med biträdande av Kungl. Maj:ts förevarande förslag hemställer utskottet,

att Kungl. Maj:ts ifrågavarande framställning må vinna riksdagens bifall.

3:o.

Föreståndaren för Föreningen Skyddsvärnet i Malmö Oskar Emil Hansen. I två likalydande motioner, väckta den ena inom första kammaren under nr 93 av herrar *Göransson* och *Anderberg* och den andra inom andra kammaren under nr 164 av herr *Eriksson* i Stockholm, hemställes, »att riksdagen måtte besluta att tilldela föreståndaren vid Skyddsvärnet i Malmö Oskar Emil Hansen en årlig statspension med 3 000 kronor».

Av handlingarna inhämtas,

att Hansen är född den 26 februari 1880 och således 68 år gammal;

att han alltsedan år 1913 är föreståndare för Föreningen Skyddsvärnet i Malmö, vars verksamhet innefattar ett flertal olika uppgifter av betydelse för kriminalvården, såsom förundersökningar för villkorlig dom, övervakning av villkorligt dömda och tillsyn över villkorligt frigivna och utskrivna;

att föreningen, som åtnjuter statsanslag med 11 750 kronor per år och mindre anslag från kommun och landsting, i övrigt driver sin verksamhet med anslag och gåvor från enskilda;

att Hansen, som beräknas lämna sin befattning omkring den 1 instundande juli, uppbär avlöning med f. n. omkring 550 kronor för månad;

samt att föreningen icke vidtagit några anstalter för beredande av pension åt Hansen vid dennes avgång ur tjänst.

Över förevarande motioner har utskottet i vederbörlig ordning införskaffat utlåtande från statskontoret, som hört fångvårdsstyrelsen.

Fångvårdsstyrelsen har anfört:

Styrelsen vitsordar till alla delar de av motionärerna lämnade uppgifterna rörande Hansen och hans verksamhet inom Skyddsvärnet i Malmö. På grund av det stora och uppoffrande arbete Hansen under sin tjänstgöring som föreståndare vid Skyddsvärnet nedlagt anser styrelsen honom väl förtjänt av den föreslagna pensionen och tillstyrker livligt densamma.

Statskontoret har anfört:

Enligt statskontorets mening bör som regel icke ifrågakomma, att statsverket påtager sig kostnaderna för pensionering av anställningshavare hos enskild organisation. Vad de till Svenska skyddsförbundet anslutna föreningarna beträffar torde den verksamhet, som de bedriva, utgöra ett led i den i övrigt av statsmedel helt bekostade kriminalvården. Av Svenska skyddsförbundets redogörelser för åren 1945 och 1946 framgår, att Föreningen Skyddsvärnet i Malmö för sin verksamhet väsentligen varit hänvisad till bidrag och ersättningar av statsmedel. Enligt vad statskontoret inhämtat från fångvårdsstyrelsen ha skyddsvärnsföreningarna i Stockholm och Göteborg ordnat pensionering för sina anställningshavare, medan Malmöföreningens ekonomi icke tillåtit någon utgift för pensionsändamål. Ett beslut om pension åt Hansen kommer enligt uppgift icke att medföra några konsekvenser i fråga om andra befattningshavare hos skyddsvärnsföreningarna, då någon i fråga om anställningstidens längd med honom jämförlig anställningshavare hos föreningarna icke finnes. Vid nu angivna förhållanden och i betraktande av vad fångvårdsstyrelsen vitsordat rörande Hansens betydelsefulla arbete under tjänstgöringen såsom föreståndare inom skyddsvärnet i Malmö vill statskontoret icke motsätta sig, att denne kommer i åtnjutande av pension av statsmedel. Det av motionärerna föreslagna pensionsbeloppet har icke givit statskontoret anledning till erinran.

Utskottet. Såsom statskontoret anfört, bör det endast undantagsvis ifrågakomma, att staten ikläder sig kostnaderna för pensionering av personer, som icke kunna åberopa statlig anställning. Också har riksdagen hittills pläгат intaga en mycket restriktiv ståndpunkt i dylika fall. Endast där alldeles särskilda skäl förelegat — såsom att den verksamhet, varom fråga varit, framstått som allmänt gagnelig eller förtjänstfull — har riksdagen beviljat pension åt personer utom statens tjänst.

Vad den nu föreliggande pensionsfrågan beträffar, torde densamma vara av så särpräglad natur, att betänkligheter icke behöva möta mot ett bifall till motionärernas förslag. I sin egenskap av föreståndare för Föreningen Skyddsvärnet i Malmö har Hansen under en tid av 35 år nedlagt ett betydelsefullt, väsentligen av statsmedel bekostat arbete i kriminalvårdens tjänst. Såsom utredningen giver vid handen, skulle ett beslut om beredande av statspension åt Hansen icke medföra några konsekvenser i fråga om andra befattningshavare inom skyddsvärnsföreningarna. Vid angivna förhållanden har utskottet i likhet med statskontoret ansett sig böra tillstyrka bifall till det i motionerna väckta förslaget. Mot beräkningen av pensionsbeloppet har utskottet icke funnit anledning till erinran.

Utskottet hemställer alltså,

att riksdagen, i anledning av förevarande motioner I: 93 och II: 164, må medgiva, att föreståndaren för Föreningen

Skyddsvärnet i Malmö Oskar Emil Hansen må från och med månaden näst efter den, varunder han lämnar sin anställning, under sin återstående livstid från anslaget till diverse pensioner och understöd m. m. uppbära en årlig pension av 3 000 kronor.

II. Utrikesdepartementet.

4:o.

Förutvarande kuratorn för Swedish American Historical Museum i Philadelphia filosofie doktorn Amandus Johnson. Under punkten 3 av förenämnda proposition föreslår Kungl. Maj:t riksdagen medgiva, att förutvarande kuratorn för Swedish American Historical Museum i Philadelphia filosofie doktorn Amandus Johnson må, räknat från och med den 1 januari 1948, under sin återstående livstid från anslaget till diverse pensioner och understöd m. m. uppbära en årlig pension av 3 000 kronor, varå tilläggsförmåner icke skola utgå.

Utskottet får med biträdande av Kungl. Maj:ts förslag hemställa,

att riksdagen må bifalla Kungl. Maj:ts förevarande framställning.

5:o.

Portvakten vid svenska beskickningen i Moskva Stepan Volkov. Under punkten 4 av nämnda proposition föreslår Kungl. Maj:t riksdagen medgiva, att portvakten vid svenska beskickningen i Moskva Stepan Volkov må från och med månaden näst efter den, varunder han lämnar sin anställning, under sin återstående livstid från anslaget till diverse pensioner och understöd m. m. uppbära en årlig pension av 3 000 kronor, varå tilläggsförmåner icke skola utgå.

Utskottet hemställer,

att riksdagen må bifalla Kungl. Maj:ts förevarande framställning.

III. Försvarsdepartementet.

6:o.

Förre tillsyningsmannen K. J. Hedén. I motionen II:62 hemställer herr *Svensson* i Alingsås, »att riksdagen måtte bevilja förre tillsyningsmannen Karl Johan Hedén, Vårgårda, pension att utgå med belopp som vederbörande utskott anser sig kunna föreslå».

Av handlingarna inhämtas,

att Hedén är född den 31 mars 1882 och alltså 66 år gammal;

att han åren 1913—1946 varit anställd såsom tillsyningsman å Remmene skjutfält mot en lön av 348 kronor för år utan dyrtidstillägg jämte fri bostad och bränsle;

samt att han därjämte årligen utfört arbeten för Göta artilleriregementes räkning, dels mot timlön och dels på ackord, såsom exempelvis anläggande av skyddshus, vägarbeten m. m., och att han härför uppburit ersättning med i medeltal omkring 1 500 kronor för år.

Över förevarande motion har utskottet i vederbörlig ordning införskaffat utlåtande från statskontoret, som hört försvarets civilförvaltning.

Försvarets civilförvaltning har anfört, att den av Hedén innehavda tillsyningsmannatjänsten icke syntes ha utgjort hans huvudsakliga sysselsättning och förvärvskälla och att den följaktligen icke torde kunna läggas till grund för rätt till pension av statsmedel. Med hänsyn till de av Hedén för Göta artilleriregementes räkning utförda arbetena syntes det emellertid icke uteslutet, att pension skulle kunna tillerkännas honom enligt de summariska arbetarpensionsbestämmelserna, en fråga som det ankomme på statens pensionsanstalt att i första hand pröva och avgöra.

Statskontoret har — i anslutning till vad försvarets civilförvaltning anfört — uttalat att förevarande pensionsärende i första hand borde underställas statens pensionsanstalts prövning.

Utskottet. Då, såsom statskontoret anfört, förevarande pensionsfråga torde vara av beskaffenhet att i första hand böra prövas av statens pensionsanstalt, hemställer utskottet,

att förevarande motion II: 62 icke må till någon riksdagens åtgärd föranleda.

IV. Socialdepartementet.

7:o.

Ingenjören hos arbetsmarknadsstyrelsen Olof Gustaf Johansson, vägmästaren hos arbetsmarknadsstyrelsen Carl Peter Hedenfelt och schaktmästaren hos arbetsmarknadsstyrelsen Johan August Svensson. Under punkten 5 av förenämnda proposition föreslår Kungl. Maj:t riksdagen medgiva, att följande befattningshavare hos arbetsmarknadsstyrelsen, nämligen ingenjören Olof Gustaf Johansson, vägmästaren Carl Peter Hedenfelt och schaktmästaren Johan August Svensson, må från och med månaden näst efter den, varunder de lämna sina anställningar, under återstående livstiden från anslaget till diverse pensioner och understöd m. m. uppbära årliga pensioner, Johansson med 4 560 kronor, Hedenfelt med 3 204 kronor och Svensson med 3 120 kronor.

Med biträdande av Kungl. Maj:ts förslag hemställer utskottet,

att riksdagen må bifalla Kungl. Maj:ts ifrågavarande framställning.

V. Kommunikationsdepartementet.

8:o.

Verkmästaren hos byggnadsstyrelsen Carl Gustaf Dahlberg. Under punkten 6 av nämnda proposition har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen medgiva, att verkmästaren hos byggnadsstyrelsen Carl Gustaf Dahlberg må från och med månaden näst efter den, varunder han lämnar sin anställning, under sin återstående livstid från anslaget till diverse pensioner och understöd m. m. uppbära en årlig pension av 2 616 kronor.

Utskottet får hemställa,

att Kungl. Maj:ts förevarande framställning må vinna riksdagens bifall.

9:o.

Byggnadskontrollanten hos byggnadsstyrelsen August Åkeson. Under punkten 7 av nämnda proposition föreslår Kungl. Maj:t riksdagen medgiva, att byggnadskontrollanten hos byggnadsstyrelsen August Åkeson må från och med månaden näst efter den, varunder han lämnar sin anställning, under sin återstående livstid från anslaget till diverse pensioner och understöd m. m. uppbära en årlig pension av 5 244 kronor.

Utskottet, som icke funnit anledning till erinran mot Kungl. Maj:ts förevarande förslag, hemställer,

att riksdagen må bifalla Kungl. Maj:ts ifrågavarande framställning.

10:o.

Förre bilbesiktningsmannen Gustaf Esaias Weiner. Under punkten 8 av nämnda proposition föreslår Kungl. Maj:t riksdagen medgiva, att förre bilbesiktningsmannen Gustaf Esaias Weiner må, räknat från och med den 1 januari 1948, under sin återstående livstid från anslaget till diverse pensioner och understöd m. m. uppbära en årlig pension av 2 808 kronor.

Utskottet. Kungl. Maj:ts ifrågavarande förslag innebär, att Weiner skulle få räkna tjänstår för pension från och med år 1927, från vilken tid, såvitt vid ärendets behandling inom finansdepartementet kunnat utrönas, besiktningsmannatjänsten utgjort Weiners huvudsakliga sysselsättning och för-

värvskälla. Emellertid har Weiner hos bankoutskottet förebragt viss utredning rörande inkomsterna av nämnda tjänst, varav får anses styrkt, att tjänsten i fråga utgjort hans huvudsakliga förvärvskälla alltsedan år 1924. Vid sådant förhållande torde Weiners pension, beräknad med utgångspunkt från en tjänstetid av $(21 + 3 =)$ 24 tjänstår, böra — efter omreglering jämlikt kungörelsen nr 657/1947 — beräknas till 3 216 kronor, varå bör utgå rörligt tillägg enligt 1947 års grunder.

Åberopande det anförda hemställer utskottet,

att riksdagen, i anledning av Kungl. Maj:ts ifrågavarande framställning, må medgiva, att förre bilbesiktningsmannen Gustaf Esaias Weiner må, räknat från och med den 1 januari 1948, under sin återstående livstid från anslaget till diverse pensioner och understöd m. m. uppbära en årlig pension av 3 216 kronor.

11:o.

Förre vägstyrelseordföranden Johan Axel Fjellström. I motionen II:206 hemställer herr *Jansson* i Kalix, »att riksdagen måtte besluta om pension åt förre vägstyrelseordföranden i Jokkmokk, Axel Fjellström, med 1 008 kronor om året samt att pensionen skall få räknas retroaktivt från år 1944».

Av handlingarna inhämtas,

att Fjellström är född den 4 augusti 1883 och således 64 år gammal;

att han sedan år 1925 fram till tidpunkten för vägväsendets förstatligande år 1943 fungerat såsom ordförande och sekreterare i vägstyrelsen i Jokkmokk;

att han under åren 1925—1934 varit anställd som vägkassans kassör;

att han under åren 1921, 1922 och 1923 under en tid av sammanlagt två år varit anställd såsom redogörare vid byggandet av vägen Porjus—Jokkmokk;

att han under åren 1944—1947 varit vägnämndsordförande och under samma tid ledamot av länsvägnämnden i Norrbottens län;

samt att han för sina uppdrag hos vägstyrelsen i Jokkmokk uppburit arvode, vilket från och med år 1934 utgått med 4 000 kronor för år.

Över förevarande motion har utskottet i vederbörlig ordning införskaffat utlåtande från statskontoret, som hört väg- och vattenbyggnadsstyrelsen.

Väg- och vattenbyggnadsstyrelsen har anfört:

Fjellströms arbete hos vägstyrelsen har enligt vad styrelsen under hand inhämtat utgjort hans huvudsakliga sysselsättning och förvärvskälla. Han är numera sjuklig och har lämnat de flesta av sina uppdrag. Under erinran om att riksdagen tidigare i ett med det förevarande i stort sett likartat fall beviljat årlig pension (se prop. nr 261/1944 ang. pension åt förre ordföranden och sekreteraren i Älvsby vägdistrikt G. A. Nilsson; B.-U:s utl. nr 52;

riksd. skr. nr 355), får styrelsen tillstyrka bifall till den föreliggande motionen.

Statskontoret har anfört:

Såsom framgår av den redogörelse, som nämnden för granskning av vägdistriktens förvaltning den 15 juni 1945 avgivit (s. 54 o. f.), har nämnden uppmärksammat, att gratifikationer i form av engångsbelopp till vägstyrelseordförande utbetalats inom tre vägdistrikt i Norrbottens län, däribland till vägstyrelseordföranden Johan Axel Fjellström i Jokkmokks vägdistrikt, vilken vid vägförstatligandet tillerkänts en gratifikation av vägdistriktet å 6 000 kronor. Nämnden har erinrat om att i samband med vägförstatligandet förelåg till Kungl. Maj:ts prövning ett flertal ansökningar om pension av statsmedel åt förtroendemän — huvudsakligen vägstyrelseordförande — hos vägdistriktet. Endast en av dessa ansökningar — av G. A. Nilsson i Älvsby — föranledde framställning till riksdagen. I tre av fallen tilldelades vederbörande sökande av Kungl. Maj:t en engångsersättning av statsmedel, medan återstående ansökningar icke föranledde någon åtgärd. Genom beslut den 12 maj 1944 tillerkändes sålunda vägstyrelseordförandena F. A. son Ahrén i Göstrings vägdistrikt 3 000 kronor, V. J. Andersson i Östbo vägdistrikt 3 000 kronor samt O. E. Elowson i Västmanlands norra vägdistrikt 2 000 kronor. Anledningen till att särskild ersättning ansågs böra medgivas i dessa fall torde — framhåller nämnden — hava varit den, att sökandena vid sidan av ordförandeuppdraget även fungerat såsom sekreterare eller kassör, samt att de dessutom kunde åberopa antingen hög ålder eller särskilt långt innehav av sina sysslor. Andersson var sålunda född den 5 juni 1866 samt kunde visa på 40 års tjänstgöringstid. Elowson var född den 23 augusti 1863 och torde hava varit den äldste fungerande vägstyrelseordföranden vid tidpunkten för vägförstatligandet. Hans uppdrag såsom ordförande och sekreterare omfattade åren 1926—1940. Elowson hade vidare under åren 1941—1943 från vägdistriktet uppburit en årlig gratifikation å 1 200 kronor. Ahrén var född den 29 juni 1879 samt hade fungerat såsom ordförande, sekreterare och kassör under åren 1918—1943. Nämnden har vidare uttalat, att av den lämnade redogörelsen framginge, att gratifikationer av statsmedel kunnat ifrågakomma endast i de fall, där alldeles särskilda skäl förelegat. De engångsersättningar, som i nämnda fall förekommit, hade jämväl i vad avsåge beloppens storlek bestämts efter synnerligen restriktiva grunder. Nämnden gör slutligen det uttalandet, att i beaktande av de principer, som varit vägledande vid avgörandet av frågan om pension åt vägstyrelseordföranden Nilsson i Älvsby, det torde icke hava varit utslutet, att Fjellström kunnat komma i åtnjutande av ersättning av statsmedel. Vägdistriktets åtgärd att bevilja Fjellström en engångsersättning, vilken får betraktas dels såsom en pension för lång anställning, dels ock såsom en ersättning för mistning av uppdrag, med vars fortbestånd han haft skäligen anledning räkna, kunde under anförda omständigheter icke anses hava varit helt ogrundad.

Av det anförda framgår, att Fjellström redan av vederbörande vägdistrikt tilldelats en engångsersättning till större belopp än vartill de gratifikationer uppgått, som av statsverket i de redovisade fallen utgivits. Vid sådant förhållande kan statskontoret — som bestämt vill motsätta sig att vid pensionsfrågans bedömande hänsyn toges till de av Fjellström i den statliga vägorganisationen innehavda förtroendeuppdragen — icke tillstyrka, att Fjellström kommer i åtnjutande av pension av statsmedel.

Utskottet. Såsom av den lämnade redogörelsen framgår, har riksdagen i samband med vägväsendets förstatligande beviljat pension endast åt en förutvarande vägstyrelseordförande (G. A. Nilsson i Älvsby). Detta beslut fattades på förslag av Kungl. Maj:t och föranleddes — såsom utskottet vid sin behandling av ärendet underströk — därav att Nilsson under närmare 24 år fullgjort uppgifter, vilka icke åvilat honom i hans egenskap av vägstyrelseordförande. I tre fall har Kungl. Maj:t därjämte tilldelat förutvarande vägstyrelseordförande engångsunderstöd å högst 3 000 kronor. Vad Fjellström beträffar, har upplysts, att denne av sitt vägdistrikt tillerkänts en avskedsersättning av 6 000 kronor. Huruvida staten härutöver nu skulle bevilja Fjellström en årlig pension av statsmedel under hans återstående livstid, finner utskottet för sin del tveksamt, särskilt i betraktande av ovissheten rörande konsekvenserna av en dylik åtgärd. Med hänsyn härtill finner sig utskottet icke kunna tillstyrka en pension åt Fjellström, i varje fall icke utan förslag från Kungl. Maj:t.

På grund av det anförda hemställer utskottet,

att förevarande motion II: 206 icke må till någon riksdagens åtgärd föranleda.

12:o.

Förre vägarbetaren **Andreas Edvard Larsson**. I motionen II: 111 hemställer herr *Lövgren*, »att riksdagen ville tillerkänna förre vägarbetaren Andreas Edvard Larsson, Övre Svartlå, Edefors, en årlig pension till så stort belopp som i liknande fall tillerkänts f. d. arbetare i statens tjänst och vid det av staten övertagna vägväsendet».

Av handlingarna inhämtas,

att Larsson är född den 24 september 1882 och således 65 år gammal;

att han under tiden 1922—den 25 juni 1943 innehaft anställningar hos väghållningsdistrikt och vägdistrikt under tillhoppa 14 år 5 månader 17 dagar samt att han efter vägväsendets förstatligande den 1 januari 1944 varit anställd hos vägförvaltning den 1 juli 1946—den 30 juni 1947 med en tjänstetid av 7 månader 22 dagar, varvid mindre krävande arbetsuppgifter tilldelats honom, vadan hans sammanlagda tjänstetid uppgår till 15 år 1 månad 9 dagar, varav 14 år 1 månad 4 dagar före fyllda 60 år;

samt att han alltsedan den 1 mars 1943 uppbär folkpension på grund av nedsatt arbetsförmåga, vilken pension från och med den 1 januari 1948 uppgår till omkring 1 150 kronor om året.

I skrivelse den 12 juni 1947 till statens pensionsanstalt anhöll Larsson att från och med den 1 juli 1947 komma i åtnjutande av pension enligt kungörelsen den 22 juni 1944 (nr 502) med föreskrifter angående pensionering av vissa f. d. arbetare vid vägväsendet.

Med överlämnande av ansökningen tillstyrkte *väg- och vattenbyggnads-*

styrelsen i skrivelse den 23 juli 1947 till statens pensionsanstalt bifall till framställningen.

Genom beslut den 31 oktober 1947 fann *statens pensionsanstalt* icke skäl bevilja den sökta pensionen.

Utskottet. Berättigad till pension enligt kungörelsen den 22 juni 1944 (nr 502) är dels arbetare, som före den 1 januari 1944 innehaft anställning hos vägdistrikt och sedermera efter fyllda 60 år vunnit mera stadigvarande arbetsanställning vid vägförvaltning, dels ock före nämnda dag hos vägdistrikt anställd arbetare, som är född före den 1 januari 1884 samt kvarstått i anställningen till 1943 års utgång eller på grund av arbetsbrist permitterats av vägdistriktet under år 1943 och som sedermera ej vunnit arbetaranställning som nyss sagts. Såvitt handlingarna i ärendet utmärka, fyller icke Larsson förutsättningarna för erhållande av pension enligt sagda kungörelse. Med hänsyn härtill och då riksdagen tidigare ansett sig böra vid sidan av denna pensionering bevilja pension av statsmedel endast åt vägarbetare, som kunnat åberopa särskilt lång anställningstid (omkring 30 år eller därutöver), finner sig utskottet icke kunna tillstyrka någon åtgärd i anledning av den föreliggande motionen. Utskottet hemställer förty,

att förevarande motion II:111 icke må till någon riksdagens åtgärd föranleda.

13:o.

Förre banarbetaren Karl Oscar Fäger. I motionen II:205 hemställer herr *Kempe*, »att riksdagen må medgiva, att Fäger må från och med den 1 januari 1948 under sin återstående livstid från anslaget till diverse pensioner och understöd m. m. uppbära en årlig pension av 768 kronor».

Av handlingarna inhämtas,

att Fäger är född den 1 januari 1884 och således 64 år gammal;

att han varit anställd vid Älvsborgs fästningsbyggnad under tiderna 29 juni 1904—3 april 1905 samt 7 juni—27 augusti 1915;

att han innehaft anställningar vid statliga järnvägsbyggnader tiderna 14 februari—25 september och 18 november—15 december 1912, 6 februari—22 maj och 28 maj—4 september 1913, 22 juni—15 augusti 1914 samt 18 september 1914—7 juni 1915;

att han varit anställd vid statens vattenfallsverks arbeten tiderna 10 januari—11 december 1920 och 29 januari—18 oktober 1921;

att han varit anställd såsom lagbas för trumläggning och bergsprängning vid vägbyggnader inom Jösse vägdistrikt under tiden 2 september 1926—25 oktober 1939, vilken sistnämnda dag han permitterades på grund av arbetsbrist;

att han utfört bergsprängningsarbeten för försvarets räkning under tiderna 18 maj—14 december 1940, 20 maj—4 december 1941 — dessa tider under entreprenör — samt 12 juni—6 september 1944;

samt att hans ifrågavarande anställningar omfatta en effektiv tjänstetid av tillhoppa omkring 6 år 2 månader i statens tjänst och omkring 13 år 1 månad inom vägdistrikt, varvid ovannämnda tjänstgöring hos entreprenör icke medräknats.

Över förevarande motion har utskottet i vederbörlig ordning inhämtat utlåtande från statskontoret, som hört väg- och vattenbyggnadsstyrelsen.

Väg- och vattenbyggnadsstyrelsen har anfört:

I föreliggande motion framställt förslag om pension finner sig väg- och vattenbyggnadsstyrelsen icke kunna tillstyrka på den grund att Fäger sedan den 26 oktober 1939 icke innehaft anställning vid vägdistrikt eller vägförvaltning. Han har enligt vad styrelsen inhämtat efter samma dag icke heller vid något tillfälle anmält sig vilja ifrågakomma till arbete inom vägväsendet, ehuru sådant kunnat beredas honom. Styrelsen vill vidare framhålla, att ett bifall till motionen skulle få svåröverskådliga konsekvenser för behandlingen av andra liknande framställningar från f. d. arbetare vid vägväsendet.

Statskontoret har anfört:

Enligt vad utredningen i ärendet giver vid handen, har Fägers anställning i statens tjänst — vari icke bör inräknas tjänstgöringen hos av kronan anlitad entreprenör för byggnadsarbeten — varit av så kort varaktighet, att densamma icke kan motivera statspension. Såsom framhållits i motionen uppfyller Fäger icke de i kungörelsen nr 502/1944 angivna förutsättningarna för att komma i åtnjutande av pension på grund av sin anställning vid vägväsendet. Såsom framgår av olika riksdagsbeslut (bankoutsk. utl. nr 37/1946, skr. nr 249/1946; bankoutsk. utl. nr 18/1947 p. 14, skr. nr 98/1947) har riksdagen tidigare ansett sig böra vid sidan av pensioneringen enligt nämnda kungörelse bevilja pension av statsmedel endast åt sådana vägarbetare, som kunnat hänvisa på särskilt lång anställningstid. Sådant skäl för undantagsmedgivande kan icke åberopas i det föreliggande ärendet, varför statskontoret icke kan tillstyrka pension åt Fäger.

Utskottet. Med hänsyn till omfattningen av Fägers tjänstetid samt till vad väg- och vattenbyggnadsstyrelsen och statskontoret upplyst rörande Fägers tjänstgöringsförhållanden — bl. a. den omständigheten att Fäger sedan år 1939 icke anmält sig till erhållande av arbete vid vägväsendet, oakttat sådant kunnat beredas honom — finner sig utskottet icke kunna tillstyrka någon åtgärd i den väckta motionens syfte. Utskottet hemställer förty,

att förevarande motion II: 205 icke må till någon riksdagens åtgärd föranleda.

VI. Finansdepartementet.

14:o.

Kontrollören vid brännvinstillverkningen civilingenjören Broder Sten Erik Torgny Erasmie. Under punkten 9 av förenämnda proposition föreslår Kungl. Maj:t riksdagen medgiva, att kontrollören vid brännvinstillverkningen civil-

ingenjören Broder Sten Erik Torgny Erasme må från och med månaden näst efter den, varunder han lämnar sin anställning, under sin återstående livstid från anslaget till diverse pensioner och understöd m. m. uppbära en årlig pension av 2 940 kronor.

Utskottet, som icke funnit anledning till erinran mot Kungl. Maj:ts ifrågavarande förslag, hemställer,

att riksdagen må bifalla Kungl. Maj:ts förevarande framställning.

VII. Ecklesiastikdepartementet.

15:o.

Statssekreteraren filosofie doktorn Börje Anders Olof Knös. Under punkten 10 av nämnda proposition föreslår Kungl. Maj:t riksdagen medgiva, att statssekreteraren i ecklesiastikdepartementet filosofie doktorn Börje Anders Olof Knös må från och med månaden näst efter den, då han avgått ur tjänst, under sin återstående livstid uppbära — utöver honom författningens enligt tillkommande pension — tilläggs pension från anslaget till diverse pensioner och understöd m. m. med 1 596 kronor för år.

Med biträdande av Kungl. Maj:ts förevarande förslag hemställer utskottet,

att riksdagen må bifalla Kungl. Maj:ts ifrågavarande framställning.

16:o.

Timläraren vid nya elementarskolan i Stockholm dr jur. Alexander de Roubetz. Under punkten 11 av nämnda proposition föreslår Kungl. Maj:t riksdagen medgiva, att timläraren vid nya elementarskolan i Stockholm Alexander de Roubetz må från och med månaden näst efter den, varunder han lämnar sin anställning, under sin återstående livstid från anslaget till diverse pensioner och understöd m. m. uppbära en årlig pension av 3 564 kronor.

Utskottet hemställer,

att Kungl. Maj:ts förevarande framställning må vinna riksdagens bifall.

17:o.

Förre vaktmästaren vid samrealskolan i Mönsterås Carl August Johansson. Under punkten 12 av nämnda proposition föreslår Kungl. Maj:t riksdagen medgiva, att förre vaktmästaren vid samrealskolan i Mönsterås Carl August Johansson må, räknat från och med den 1 oktober 1946, under sin åter-

stående livstid från anslaget till diverse pensioner och understöd m. m. uppbära en årlig pension av 1 008 kronor.

Utskottet hemställer,

att Kungl. Maj:ts förevarande framställning må vinna riksdagens bifall.

18:o.

Förre överläraren vid tekniska skolan i Stockholm Johan August Färngren. Under punkten 13 av nämnda proposition föreslår Kungl. Maj:t riksdagen medgiva, att förre överläraren vid tekniska skolan i Stockholm Johan August Färngren må från och med den 1 juni 1948 under sin återstående livstid från anslaget till diverse pensioner och understöd m. m. uppbära en årlig pension av 3 324 kronor.

Utskottet får med biträdande av Kungl. Maj:ts förslag hemställa,

att riksdagen må bifalla Kungl. Maj:ts ifrågavarande framställning.

VIII. Jordbruksdepartementet.

19:o.

Inspektören för statens spannmålslagerhus m. m. Filip Boman. Under punkten 14 av nämnda proposition föreslår Kungl. Maj:t riksdagen medgiva, att inspektören för statens spannmålslagerhus, tillika föreståndaren vid statens spannmålslagerhus i Linköping Filip Boman må från och med månaden näst efter den, varunder han lämnar sina anställningar, under sin återstående livstid från anslaget till diverse pensioner och understöd m. m. uppbära en årlig pension av 4 248 kronor.

Med biträdande av vad Kungl. Maj:t under förevarande punkt föreslagit får utskottet hemställa,

att riksdagen må bifalla Kungl. Maj:ts ifrågavarande framställning.

IX. Handelsdepartementet.

20:o.

Statens instruktör i hemslöjd Agda Mathilda (Mattis) Hörlén, född Lundberg. Under punkten 15 av nämnda proposition föreslår Kungl. Maj:t riksdagen medgiva, att statens instruktör i hemslöjd Agda Mathilda (Mattis) Hörlén, född Lundberg, må från och med månaden näst efter den, varunder

hon lämnar sin anställning, under sin återstående livstid från anslaget till diverse pensioner och understöd m. m. uppbära en årlig pension av 3 180 kronor.

Utskottet hemställer,

att riksdagen må bifalla Kungl. Maj:ts ifrågavarande framställning.

21:o.

Förre båtmannen vid Malmö lotsplats Nils Peter Berggren. Under punkten 16 av nämnda proposition föreslår Kungl. Maj:t riksdagen medgiva, att förre båtmannen vid Malmö lotsplats Nils Peter Berggren må, räknat från och med den 1 januari 1948, under sin återstående livstid från anslaget till diverse pensioner och understöd m. m. uppbära en årlig pension av 1 500 kronor.

Med biträdande av Kungl. Maj:ts förslag hemställer utskottet,

att riksdagen må bifalla Kungl. Maj:ts ifrågavarande framställning.

B. Affärsdrivande verks medel.

Trafikmedel.

22:o.

Fröken Ester Torell. I motionen II: 26 hemställer *Gustafsson* i Bogla, »att riksdagen må besluta att tillerkänna fröken Ester Torell ett årligt understöd med det belopp som kan anses skäligt».

Av handlingarna inhämtas,

att Torell är född den 16 september 1870 och således 77 år gammal; samt att hon åren 1903—1947 i egenskap av entreprenör sysselsatt 4—6 man med målningsarbeten för statens järnvägars räkning å linjen Nässjö—Falköping samt Falköpings central.

Över förevarande motion har utskottet i vederbörlig ordning införskaffat yttrande från statskontoret, som hört järnvägsstyrelsen.

Järnvägsstyrelsen har anfört i huvudsak:

Enär fröken Torell icke innehaft anställning i statens tjänst och då, enligt järnvägsstyrelsens mening, hänsyn icke kunde tagas till den omständigheten, att hon i egenskap av entreprenör ombesörjt målningsarbeten för statens järnvägars räkning, finge styrelsen för sin del bestämt avstyrka bifall till motionen.

Statskontoret har anslutit sig till vad järnvägsstyrelsen anfört.

Utskottet, som i likhet med statskontoret biträder den mening, åt vilken järnvägsstyrelsen givit uttryck, hemställer,

att förevarande motion II: 26 icke må till någon riksdagens åtgärd föranleda.

Stockholm den 15 april 1948.

På bankoutskottets vägnar:

HARALD ÅKERBERG.

Närvarande:

från f ö r s t a kammaren: herrar Åkerberg, Sundvik, Leander, Edin, Petersson i Karlskrona, Andersson i Tidaholm och Näsgård;

från a n d r a kammaren: herrar Wiberg, Paulsen, von Seth, Andersson i Munkaljungby, Mattsson, Fröderberg, Sundberg och Nilsson i Landskrona.
